

[Narodowy Spis Powszechny](#)

Narodowy Spis Powszechny 2021. Dlaczego się spisujemy? Chcemy się dowiedzieć, jak nam się żyje

Ada Chojnowska

9 kwietnia 2021 | 09:02

ZDJĘCIE: Agnieszka Szlubowska, dyrektor Urzędu Statystycznego w Krakowie (Fot. archiwum prywatne)

Spis powszechny to nie tylko urzędowy obowiązek, to jedyne narzędzie dostarczające tak wielu i tak szeroko zakrojonych informacji o tym, jak żyjemy. Rozmowa z Agnieszką Szlubowską, dyrektorem Urzędu Statystycznego w Krakowie.

Ada Chojnowska: 1 kwietnia ruszył Narodowy Spis Powszechny Ludności i Mieszkań. Po co nam właściwie takie przedsięwzięcie?

Agnieszka Szlubowska: Odbywający się raz na 10 lat spis to przede wszystkim źródło wielu cennych danych statystycznych, które stają się punktem wyjścia strategicznych decyzji dotyczących polityki społecznej czy gospodarczej. Dzięki spisowi możemy dowiedzieć się nie tylko, jak sytuacja wygląda obecnie, ale także, jak na przestrzeni lat zmienia się liczba ludności i cała struktura demograficzno-społeczna naszego kraju. To także źródło wielu informacji dotyczących społeczno-ekonomicznej charakterystyki polskich gospodarstw domowych, polskich rodzin, ich zasobów i warunków mieszkaniowych. To jedyne narzędzie dostarczające nam tak wielu i tak szeroko zakrojonych informacji o społeczeństwie.

Spis ludności to specyfika polska, czy narzędzie, z którego korzystają także inne kraje?

- Zgodnie z rekomendacjami Organizacji Narodów Zjednoczonych rządy poszczególnych państw zobowiązane są do tego, by dostarczać oficjalnych i wiarygodnych informacji statystycznych o swoich krajach, spisy organizowane są więc na całym świecie. I tak na przykład w zeszłym roku odbył się spis powszechny ludności w Stanach Zjednoczonych, pod koniec marca z kolei rozpoczął się spis w Wielkiej

Brytanii. Podobnie jak w Polsce, takie spisy najczęściej odbywają się raz na 10 lat i służą nie tylko kształtowaniu polityki krajowej, ale i międzynarodowej. Pochodzące ze spisów dane są na przykład wykorzystywane przy rozdziale środków unijnych, czy przydziale miejsc w Parlamencie Europejskim, zgodnie z zasadą proporcjonalnej reprezentacji.

Spis powszechny 2021

Kształtowaniu europejskiej polityki służyć ma też niedawno zakończony spis rolny. Mamy więc wprawkę przed spisem powszechnym.

- Rzeczywiście, do przeprowadzania spisu rolnego zobowiązane są wszystkie kraje Unii Europejskiej, jest to swego rodzaju uzupełnienie dla spisu powszechnego. W Polsce spis rolny przeprowadziliśmy w zeszłym roku, z bardzo dobrymi mimo pandemii efektami. Spisali się praktycznie wszyscy rolnicy. Warto przy tym pamiętać, że choć spis rolny dotyczy znacznie mniejszej grupy respondentów, jest dość szczegółowy i wymaga podania wielu informacji. Do powszechnego spisu ludności w zasadzie nie jest potrzebne żadne przygotowanie.

Jakich pytań możemy się więc spodziewać?

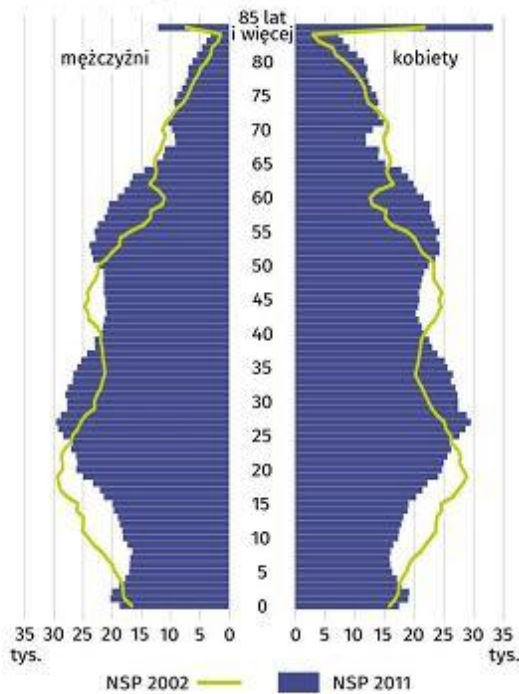
- Pytania można pogrupować w kilka kategorii. Część z nich odnosić się będzie do naszej charakterystyki demograficznej, a więc dotyczyć będzie wieku, płci czy daty urodzenia. Trzeba będzie przy tym podać nasze imię i nazwisko oraz numer PESEL, a także adres zamieszkania. Będziemy też pytać o poziom wykształcenia. Kolejna grupa pytań dotyczyć będzie naszego miejsca zamieszkania. Można się więc spodziewać pytań o to, czy mieszkamy w domu jednorodzinnym, mieszkaniu czy może obiekcie zbiorowego zakwaterowania (np. dom pomocy społecznej, zakon, dom samotnej matki), jak długo zamieszkujemy to miejsce, ile ma pokoi, czy jest to nasza własność, a także czy mieszkamy sami, czy z innymi domownikami. Będzie też pytanie o źródła energii stosowanej do ogrzewania mieszkania, przy czym nowością w porównaniu do lat poprzednich będzie tu pytanie o wykorzystanie w tym celu odnawialnych źródeł energii. Część pytań będzie też dotyczyła naszej aktywności ekonomicznej, a więc wykonywanego zawodu lub faktu pozostawania bezrobotnym. Jeśli mamy do czynienia z osobą pracującą, będziemy pytać, w jakiej branży, nie będzie jednak pytań ani o zarobki, ani o składniki majątku, ani o jakiegokolwiek zobowiązania kredytowe. Niezwykle ważną grupą pytań, uzyskiwaną wyłącznie przy okazji spisu, są te dotyczące charakterystyki etniczno-kulturowej. Można się tu spodziewać pytań o narodowość, język ojczysty, a także wyznanie.

Odpowiedź na to ostatnie pytanie jest podobno nieobowiązkowa.

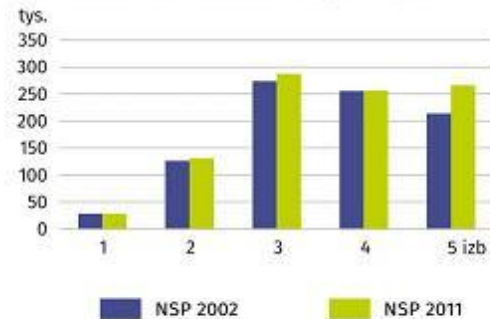
- To prawda, na to pytanie respondenci mogą odmówić odpowiedzi, jest to bowiem kwestia delikatna. Można też odmówić odpowiedzi na pytania o fakt pozostawania w niesformalizowanym związku, a także o niepełnosprawność i jej rodzaj. W spisie znajdują się bowiem pytania o stopień niepełnosprawności orzeczonej, ale również niepełnosprawność odczuwalną. W przypadku tej subiektywnej oceny niepełnosprawności odpowiedź nie jest wymagana. To, czy na te pytania odpowiemy, jest oczywiście kwestią indywidualną, niemniej moim zdaniem warto udzielić odpowiedzi na każde z nich. To w końcu jedyna taka okazja, a spis powinien być jak najpełniejszym źródłem wiedzy o naszym społeczeństwie i zachodzących w nim zmianach.

STRATEGICZNE DANE O WOJEWÓDZTWIE MAŁOPOLSKIM NA PODSTAWIE NSP 2002 I NSP 2011

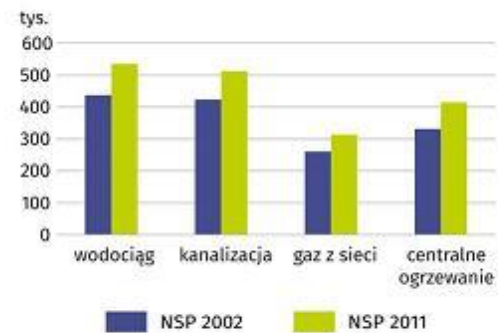
Ludność według wieku i płci

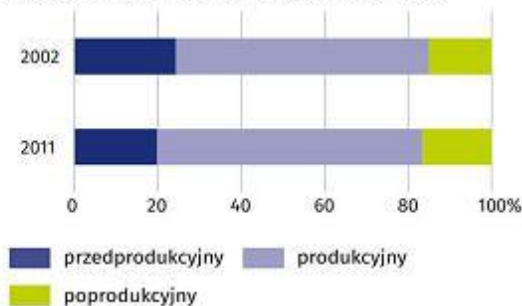
Mieszkania zamieszkane według liczby izb

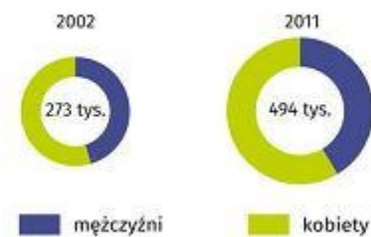
Budynki mieszkalne zamieszkane według wyposażenia w instalacje

Ludność według ekonomicznych grup wieku

Ludność z wykształceniem wyższym według płci

GUS | NSP 2021

Narodowy Spis Powszechny
Ludności i Mieszkań 2021

spis.gov.pl

#liczysiękażdy

@Krakow_STAT

@uskrk

Urząd Statystyczny
w Krakowie

Fot. GUS

Możemy już wstępnie prognozować, jakie zmiany pokaże tegoroczny spis?

- Przed jego przeprowadzeniem ciężko mówić o konkretach, nie ma jednak wątpliwości, że na przestrzeni ostatnich dziesięcioleci, także tego ostatniego, mocno zmienił się nasz sposób bycia i życia. Spis będzie więc źródłem wielu ciekawych informacji o naszej mobilności, zmianach w dominującym modelu rodziny, czy o rzeczywistej sytuacji rynku mieszkaniowego w Polsce. Myślę, że istotne mogą być też zmiany w subiektywnym postrzeganiu naszego stanu zdrowia.

W jaki sposób będą wykorzystywane podawane przez nas odpowiedzi? I jak będą zabezpieczone? To dużo prywatnych, szczegółowych informacji.

- Wszystkie pozyskiwane przez urzędy statystyczne dane, w szczególności dane zbierane podczas spisów, mogą być wykorzystywane wyłącznie do opracowań, zestawień i analiz statystycznych, co oznacza, że nie możemy prezentować danych odnoszących się do konkretnych osób. Wszystkie zbierane przez nas informacje zostają zanonimizowane i nie ma możliwości powiązania ich później z konkretną osobą. GUS dysponuje zarówno procedurami, jak i odpowiednimi narzędziami do ochrony danych. Spełniają one najwyższe standardy, do tego udostępnianie czy wykorzystywanie danych na potrzeby innych celów jest zabronione pod rygorem odpowiedzialności karnej. Dotychczas jednak, w naszej praktycznie 100-letniej historii, jeszcze się nie zdarzyło, by czyjeś dane identyfikowalne zostały komukolwiek ujawnione.

Udział w spisie jest obowiązkowy?

- Tak, jest to obowiązek, a spisowi podlegają nie tylko wszyscy dorośli mieszkańcy naszego kraju, ale i dzieci. Oczywiście nie bezpośrednio - informacje o swoich dzieciach podają w spisie ich rodzice, przy czym warto pamiętać, że chodzi o dzieci urodzone do 31 marca 2021 r. (włącznie z 31.03). Jeśli więc ktoś będzie się spisywał pod koniec kwietnia, a tydzień wcześniej urodziło mu się dziecko, nie jest ono objęte obowiązkiem spisowym. Podobnie jak wszystkie inne podawane przez nas w spisie informacje, chodzi o stan na dzień 31 marca 2021 r. Jeśli więc zmieniliśmy w ostatnim czasie pracę, w spisie także podajemy informacje o zatrudnieniu aktualne na koniec marca.

Pojawiają się głosy, że część osób nie chce się spisać, bo przecież "nie muszą, bo RODO".

- Zgodnie z zapisami europejskich aktów prawnych, jeśli dane przetwarzane są do celów statystycznych, prawo do bycia zapomnianym nie przysługuje, te kwestie reguluje także odrębna ustawa dotycząca spisu. Wskazuje ona wyraźnie, że przepisy RODO w przypadku obowiązku spisowego nie mają zastosowania, zgodnie z nimi respondentom nie przysługuje też prawo do dostępu danych osobowych, w tym prawo do uzyskania ich kopii, prawo do sprostowania danych osobowych, sprzeciwu wobec przetwarzania danych osobowych oraz ograniczenia ich przetwarzania. Wszystkie te kwestie są uregulowane ustawowo, podobnie jest zresztą w innych krajach europejskich. W przypadku spisu nie ma więc możliwości zastaniania się RODO.

Spis dotyczy wyłącznie obywateli polskich?

- Nie tylko. Udział w spisie jest obowiązkowy dla wszystkich osób przebywających w Polsce na stałe bądź czasowo, a więc także cudzoziemców (poza korpusem dyplomatycznym, którego status regulowany jest odrębnymi przepisami). Niezależnie od sytuacji epidemicznej wiemy, że jest ich w Polsce coraz więcej, chcielibyśmy więc uchwycić te zmiany społeczne i zależy nam, by w spisie wzięło udział jak najwięcej mieszkających w Polsce cudzoziemców. Jednocześnie też spisowi podlegają osoby, które nie wymeldowały się ze stałego pobytu w Polsce, a przebywają za granicą. Wszystkie takie osoby powinny się spisać przez internet.

Skoro przy tym jesteśmy - w jaki sposób możemy się spisać? Czekać aż rachmistrzowie zapukają do naszych drzwi, czy może ze względu na sytuację epidemiczną nikt po domach nie będzie chodził?

- Niezależnie od sytuacji epidemicznej od początku zakładaliśmy, że podstawą tegorocznego spisu będzie internet, kolejny lockdown tylko nas w tej decyzji utwierdził. Przygotowywaliśmy się do tego zadania jeszcze przed wybuchem pandemii, wtedy też została przygotowana aplikacja spisowa, którą przetestowaliśmy w kwietniu zeszłego roku w tzw. spisie próbnym. Testem był też wspomniany już zeszłoroczny spis rolny, który również odbywał się przede wszystkim online. Wszystko przebiegło pomyślnie, w związku z tym teraz również swój obowiązek spisowy najlepiej wykonać przez internet.

Wystarczy wejść na stronę spis.gov.pl, gdzie znajduje się formularz do samospisu, zweryfikować się przez profil zaufany lub podać swój numer PESEL i dane uwierzytelniające. W ten sposób można spisać nie tylko siebie, ale i innych domowników czy rodzinę. Warto pomóc w tym seniorom lub innym osobom, które nie do końca radzą sobie w internecie lub nie mają dostępu do komputera. Takie osoby mogą się też spisać telefonicznie, wystarczy zadzwonić na infolinię spisową pod numerem 22 279 99 99, gdzie w razie problemów do dyspozycji będą służyć pomocą konsultanci. Od 1 kwietnia dostępne są też punkty do samospisu w urzędach gmin oraz urzędach statystycznych, jednak ze względu na sytuację epidemiczną zdecydowanie rekomendujemy samospis przez internet lub telefon. Ciężko też powiedzieć, na ile dostępne będą wszystkie urzędy, być może część z nich będzie obsługiwać mieszkańców wyłącznie telefonicznie i mailowo.

Czyli rachmistrzów nie będzie?

- Będą, oczywiście. W całej Polsce zrekrutowaliśmy i przeszkoliliśmy około 16 tysięcy rachmistrzów, w samej Małopolsce 1400. Ich głównym zadaniem będzie kontaktowanie się z osobami, które nie podeszły do spisu w pierwszych tygodniach, będzie to przede wszystkim kontakt telefoniczny. Kontakt osobisty to ostateczność, przewidziany wyłącznie w wyjątkowych sytuacjach.

Ile czasu zarezerwować na podejście do spisu? I do kiedy mamy czas na wypełnienie formularzy?

- Samo wypełnienie formularza zajmuje około kilkunastu minut, a jeśli nie musimy się zbyt długo zastanawiać nad odpowiedziami, może to być nawet kilka minut. Czas na wypełnienie mamy do końca czerwca, przy czym na wniosek prezesa GUS trwają prace legislacyjne nad tym, by wydłużyć ten okres do końca września, oczywiście ze względu na sytuację epidemiczną. Nie warto jednak odkładać tego obowiązku na ostatnią chwilę, szczególnie że okres wakacyjny raczej nie sprzyja myśleniu o formalnościach, minie też trochę czasu od naszego okresu referencyjnego, czyli 31 marca. Mocno więc zachęcamy do tego, by nie zwlekać i dokonać samospisu przez internet jak najszybciej. Wybierzmy wygodny dla siebie moment, usiądźmy na kilkanaście minut do komputera, jeden ważny obowiązek będziemy mieli z głowy. I spokojnie czekajmy na wyniki spisu.